

טיוטת חוק מוסר תשלומים לעסקים, התשע"ה-2015 - הסמכת ועדת השרים לענייני

חקיקה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם:

- א. לאשר עקרונית את טיוטת חוק מוסר תשלומים לעסקים, התשע"ה – 2015, המצי"ב.
- ב. להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר, על דעת הממשלה, את נוסחה הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

פעילות עסקים קטנים ובינוניים בישראל מאופיינת בחסמים רבים במגוון תחומים הנוגעים לפעילות היומיומית, לשרידות העסק, להתפתחותו ולמיצוי פוטנציאל שלו. בכלל זה בולטת בעיית תזרים בעקבות דחיית תשלומים למועדים ארוכים על ידי לקוחות איתנים וגדולים, הן במגזר הציבורי והן במגזר הפרטי.

לפי נתוני הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה והתעשייה ממוצע ימי אשראי ספקים עמד בשנת 2015 על 72 יום. כלומר, עסקים קיבלו את התשלום כעבור 72 ימים ממועד אספקת הטובין או מתן השרות.

לבד מעסקאות שמבצעים משרדי הממשלה, אין כיום כללים המסדירים את מועדי התשלום במשק. עסקאות הממשלה מוסדרות באמצעות הוראת תכ"מ 1.4.3 – "מועדי תשלום" שקובעת פרקי זמן של 24-45 ימי אשראי (בהתאם למועד הגשת החשבונית), ולמרות זאת, דו"ח של הצוות "לבחינת ייעול תהליכי התשלום לספקים בממשלה" בראשות החשבת הכללית (1.4.2014) מצא כי 67% מהחשבוניות משולמות לאחר המועדים הקבועים בהוראה. גופים ציבוריים אחרים ובתוכם רשויות מקומיות, תאגידים סטוטוריים וחברות ממשלתיות, אינם נתונים בסד זמנים כלשהו לביצוע התשלום, וקיימת שונות במספר ימי האשראי בפועל בין מוסדות המדינה השונים שיכולים להגיע גם לשוטף+90 ושוטף+120.

פרקטיקה של דחיית תשלומים מקשה במיוחד על עסקים קטנים ובינוניים החסרים את היכולת הפיננסית להמתין פרקי זמן ממושכים עד לקבלת התשלום. הם נאלצים לשאת בנטל ממוני כבד, ולחפש אחר מקורות מימון חלופיים עד לקבלת התמורה.

לצד יכולת נמוכה לספוג את ימי האשראי, מגזר העסקים הקטנים מקבל תנאי אשראי בנקאי נחותים ביחס לעסקים גדולים. לפי דוחות הבנקים בשנת 2014 נדרשו עסקים קטנים לשלם ריבית של 6.09% על הלואות שקיבלו, לעומת ריבית של 3.04% שנגבתה מעסקים גדולים. כך יוצא שבמקום שהגופים החזקים (גופים ציבוריים או עסקים גדולים) ייקחו על עצמם את עלויות המימון בתנאים נוחים יחסית, הם מגלגלים את האשראי לאלו שמקבלים אשראי יקר.

בנוסף לאמור, בתוך מגזר העסקים הקטנים הולכת ומתרחבת אוכלוסיית עובדי הפריילנס שאופי עבודתם דומה יותר לזה של שכירים, אך תנאי העבודה שלהם (תנאי תשלום, תנאים סוציאליים ועוד) הם כשל עסקים, וגם הם מקבלים תמורה בעד עבודתם כעבור זמן רב.

היעדר הסדרה של תנאי תשלום במשק פוגע בעסקים קטנים שסובלים מקשיי מימון, ופוגעים גם במזמין השירות או הטובין שמשלמים מחיר יקר יותר בגין התשלום המאוחר. קביעת נורמת תשלומים הוגנת יותר תאפשר סביבה עסקית תחרותית עבור עסקים קטנים, תיתן מענה לקבוצת עובדי הפריילנס שמוגדרים כעסק מבחינה חוקית אך מבצעים עבודה של שכירים במהותה, וכן תוזיל את עלויות העסקה עבור מזמיני השירות או הטובין.

על מנת לשפר את סיכויי ההישרדות ואפשרויות ההתפתחות של עסקים בכלל ועסקים קטנים ובינוניים בפרט, מבקשת הממשלה לשפר את תנאי עשיית העסקים והיזמות בישראל באמצעות החוק הייעודי המוצע הקובע מועדי תשלום מקסימאליים במשק בגין אספקת טובין או מתן שירותים על ידי ספק. כל זאת בהתאם לעקרונות של שיפור תנאי עשיית העסקים הנהוגים במדינות ה-OECD ובכלל זה, דירקטיבה של האיחוד האירופי -

DIRECTIVE 2011/7/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL", אשר רואה בנוהג התשלומים המאוחרים נוהג הפוגע בכלכלה באופן מהותי כדלקמן:

"[...] late payment negatively affects liquidity and complicates the financial management of undertakings. It also affects their competitiveness and profitability when the creditor needs to obtain external financing because of late payment. The risk of such negative effects strongly increases in periods of economic downturn when access to financing is more difficult."

בהתאם מנחה הדירקטיבה את המדינות החברות באיחוד האירופי להסדיר את מועדי התשלום לספקים, הן בהתייחס לעסקאות במגזר הציבורי והן בהתייחס לעסקאות במגזר הפרטי, כך שימי האשראי בעסקאות ספקים מול המגזר הציבורי יעמדו על מקסימום 30 יום וימי האשראי בעסקאות מול המגזר הפרטי יעמדו על מקסימום 60 יום. הדירקטיבה יושמה ומיושמת גם בימים אלו במדינות רבות החברות באיחוד האירופי באמצעות חקיקה מדינתית ברוח זו.

ביום 2.7.2015 הפיץ משרד הכלכלה והתעשייה את תזכיר חוק מוסר תשלומים לעסקים, התשע"ה-2015 אשר הוכן בהתאם לעקרונות הרווחים בחקיקה מקבילה במדינות שונות בעולם המערבי ובדירקטיבה האירופאית. לאחר בחינת ההערות אשר התקבלו במסגרת הליך הפצת התזכיר ולאחר הדיון בוועדת השרים אשר התקיימה ביום 1.11.2015 וקיום דיונים נוספים עם המשרדים השונים, הכין משרד הכלכלה והתעשייה את טיוטת החוק נשוא הצעה זו.

נתונים כלכליים

תקציב

להצעה אין השפעה על תקציב המדינה

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

להצעה זו אין השלכות על מצבת כוח האדם

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין החלטות קודמות בנושא

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות דעתם של היועצים המשפטיים של משרד הכלכלה והתעשייה ומשרד האוצר מצורפת להצעה להחלטה.

סיווגים

סיווג ראשי: 07חקיקה ממשלתית ;

תחום פעולה עיקרי: 02חברה וכלכלה ; 06המגזר הציבורי ;

מוגש על ידי ראש הממשלה וממלא מקום
שר הכלכלה והתעשייה
ועל ידי שר האוצר

י"ז בשבט התשע"ו
27 בינואר 2016

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

אישור עקרוני של טיוטת חוק מוסר תשלומים לעסקים, התשע"ה - 2015.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

הצעת ההחלטה מבקשת לאשר עקרונית את טיוטת חוק מוסר תשלומים לעסקים, התשע"ה - 2015 ולהסמיק את ועדת השרים לענייני חקיקה, על דעת הממשלה לאשר את טיוטת החוק.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

לאחר דיון ראשון בטיטת החוק בוועדת השרים ביום 1.11.2015, נערכו תיקונים רבים בטיטת שהוצגה בעקבות הערות המשרדים השונים. הטיטת הנוכחית מגלמת שינויים שהוכנסו בעקבות הערות אשר התקבלו לטיטת במהלך שלושת החודשים האחרונים מהמשרדים הבאים: משרד האוצר (אגף חשכ"ל ואגף תקציבים), משרד הפנים, מרכז השלטון המקומי ומשרד הבריאות.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת המחליטים הועברה ליועצים המשפטיים של המשרדים תוך עדכון על הכוונה לכלול את הצעת החוק בסדר יום ישיבתה הקרובה של הממשלה לשם אישור עקרוניתה בממשלה, בכפוף לאישור נוסח בוועדת השרים לחקיקה.

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה מאשר הגשת הצעת ההחלטה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

יועמ"ש משרד האוצר סומך ידו על ההצעה ועל חוות הדעת המשפטית.

אילת זלדין

משנה ליועץ המשפטי

משרד הכלכלה והתעשייה

תזכיר חוק

א. שם החוק המוצע

חוק מוסר תשלומים לעסקים, התשע"ה-2015

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

פעילות עסקים קטנים ובינוניים בישראל מאופיינת בחסמים רבים במגוון תחומים הנוגעים לפעילות היומיומית, לשרידות העסק, להתפתחותו ולמיצוי פוטנציאל שלו. בכלל זה בולטת בעיית תזרים בעקבות דחיית תשלומים למועדים ארוכים על ידי לקוחות איתנים וגדולים, הן במגזר הציבורי והן במגזר הפרטי.

לפי נתוני הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה והתעשייה ממוצע ימי אשראי ספקים עמד בשנת 2015 על 72 יום. כלומר, עסקים קיבלו את התשלום כעבור 72 ימים ממועד אספקת הטובין או מתן השרות.

לבד מעסקאות שמבצעים משרדי הממשלה, אין כיום כללים המסדירים את מועדי התשלום במשק. עסקאות הממשלה מוסדרות באמצעות הוראת תכ"מ 1.4.3 – "מועדי תשלום" שקובעת פרקי זמן של 24-45 ימי אשראי (בהתאם למועד הגשת החשבונית), ולמרות זאת, דו"ח של הצוות "לבחינת יעול תהליכי התשלום לספקים בממשלה" בראשות החשבת הכללית (1.4.2014) מצא כי 67% מהחשבוניות משולמות לאחר המועדים הקבועים בהוראה.

גופים ציבוריים אחרים ובתוכם רשויות מקומיות, תאגידים סטטוטוריים וחברות ממשלתיות, אינם נתונים בסד זמנים כלשהו לביצוע התשלום, וקיימת שונות במספר ימי האשראי בפועל בין מוסדות המדינה השונים שיכולים להגיע גם לשוטף+90 ושוטף+120.

פרקטיקה של דחיית תשלומים מקשה במיוחד על עסקים קטנים ובינוניים החסרים את היכולת הפיננסית להמתין פרקי זמן ממושכים עד לקבלת התשלום. הם נאלצים לשאת בנטל ממוני כבד, ולחפש אחר מקורות מימון חלופיים עד לקבלת התמורה.

לצד יכולת נמוכה לספוג את ימי האשראי, מגזר העסקים הקטנים מקבל תנאי אשראי בנקאי נחותים ביחס לעסקים גדולים. לפי דוחות הבנקים בשנת 2014 נדרשו עסקים קטנים לשלם ריבית של 6.09% על הלוואת שקיבלו, לעומת ריבית של 3.04% שנגבתה מעסקים גדולים. כך יוצא שבמקום שהגופים החזקים (גופים ציבוריים או עסקים גדולים) ייקחו על עצמם את עלויות המימון בתנאים נוחים יחסית, הם מגלגלים את האשראי לאלו שמקבלים אשראי יקר.

בנוסף לאמור, בתוך מגזר העסקים הקטנים הולכת ומתרחבת אוכלוסיית עובדי הפריילנס שאופי עבודתם דומה יותר לזה של שכירים, אך תנאי העבודה שלהם (תנאי תשלום, תנאים סוציאליים ועוד) הם כשל עסקים, וגם הם מקבלים תמורה בעד עבודתם כעבור זמן רב.

היעדר הסדרה של תנאי תשלום במשק פוגע בעסקים קטנים שסובלים מקשיי מימון, ופוגעים גם במזמין השירות או הטובין שמשלמים מחיר יקר יותר בגין התשלום המאוחר. קביעת נורמת תשלומים הוגנת יותר תאפשר סביבה עסקית תחרותית עבור עסקים קטנים, תיתן מענה לקבוצת עובדי הפריילנס

שמוגדרים כעסק מבחינה חוקית אך מבצעים עבודה של שכירים במהותה, וכן תזיל את עלויות העסקה עבור מזמיני השירות או הטובין.

על מנת לשפר את סיכויי ההישרדות ואפשרויות ההתפתחות של עסקים בכלל ועסקים קטנים ובינוניים בפרט, מבקשת הממשלה לשפר את תנאי עשיית העסקים והיזמות בישראל באמצעות החוק הייעודי המוצע הקובע מועדי תשלום מקסימאליים במשק בגין אספקת טובין או מתן שירותים על ידי ספק. כל זאת בהתאם לעקרונות של שיפור תנאי עשיית העסקים הנהוגים במדינות ה-OECD ובכלל זה, דירקטיבה של האיחוד האירופי -

DIRECTIVE 2011/7/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE "COUNCIL", אשר רואה בנוהג התשלומים המאוחרים נוהג הפוגע בכלכלה באופן מהותי כדלקמן:

"[...] late payment negatively affects liquidity and complicates the financial management of undertakings. It also affects their competitiveness and profitability when the creditor needs to obtain external financing because of late payment. The risk of such negative effects strongly increases in periods of economic downturn when access to financing is more difficult."

בהתאם מנחה הדירקטיבה את המדינות החברות באיחוד האירופי להסדיר את מועדי התשלום לספקים, הן בהתייחס לעסקאות במגזר הציבורי והן בהתייחס לעסקאות במגזר הפרטי, כך שימי האשראי בעסקאות ספקים מול המגזר הציבורי יעמדו על מקסימום 30 יום וימי האשראי בעסקאות מול המגזר הפרטי יעמדו על מקסימום 60 יום. הדירקטיבה יושמה ומיושמת גם בימים אלו במדינות רבות החברות באיחוד האירופי באמצעות חקיקה מדינתית ברוח זו.

מכאן הצעת חוק זו.

ג. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

אין

ד. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה

ה. עמדת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה:

ו. נוסח החוק המוצע

להלן נוסח החוק המוצע:

חוק מוסר תשלומים לעסקים, התשע"ה-2015

מטרה	1.	מטרתו של חוק זה להסדיר ביצוע תשלומים לעסקים בתהליכי אספקת טובין ושירותים או לביצוע עבודה.
הגדרות	2.	בחוק זה – "השר" – שר הכלכלה; "גוף מתקצב" – כהגדרתו בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 (להלן – חוק יסודות התקציב);
		"הפרשי הצמדה וריבית" – כמשמעותם בסעיף 1 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961;
		"חשבון" – חשבונית כהגדרתה בסעיף 1 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1957 או דרישה לתשלום תמורה שהוגשה על ידי מי שאינו עוסק מורשה כהגדרתו בסעיף 1 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1957.
		"מוסד להשכלה גבוהה" – מוסד מהמוסדות המפורטים להלן, שהממשלה משתתפת בתקציבו, במישרין או בעקיפין:
	(1)	מוסד מוכר כמשמעותו בסעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958;
	(2)	מוסד שקיבל תעודת היתר או אישור לפי סעיף 21א לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958;
	(3)	מוסד שהתואר שהוא מעניק הוכר לפי סעיף 28א לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958;
		"מימון חיצוני" – תקבולים ותשלומים המועברים לרשות המקומית ע"י הממשלה או מוסדות.
		"ספק" – כהגדרתו בתקנות חובת המכרזים, התשנ"ג-1993;
		"עבודות הנדסיות בנאיות" – כהגדרתן בחוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשכ"ט-1969
		"עסק" – כל אחד מאלה: (1) עוסק פטור כהגדרתו בחוק המע"מ; (2) עוסק מורשה כהגדרתו בחוק המע"מ; (3) מוסד כספי כהגדרתו בחוק המע"מ;
		"עסקה" – מכירת טובין או מתן שירות, הנעשים דרך עיסוקו של מוכר הטובין או נותן השירות;
		"קופת חולים" – כהגדרתה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994;

		<p>"ריבית פיגורים" - כמשמעותה בסעיף 5(ב) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א - 1961. לעניין זה, יראו את מועד תשלום החשבון כהגדרתו להלן, כמועד הפירעון.</p>
		<p>"רשות מקומית" - כמשמעותו בסעיף 3 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981 ולעניין חוק זה, "רשות מקומית" - לרבות תאגיד עירוני.</p>
		<p>"תאגיד עירוני" - כמשמעותו בסעיף 249א לפקודת העיריות וכן תאגיד שבו יש למועצה מקומית לפחות מחצית ההון או מחצית כוח ההצבעה</p>
מועדי תשלום	3.	<p>(א) משרדי ממשלה, אשר התקשרו עם ספק בחוזה לביצוע עסקה, ישלמו את התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ-30 ימים מסוף החודש בו הוגש החשבון, או לא יאוחר מ-45 ימים מהמועד בו התקבל החשבון, בהתאמה לאופן עבודת המשרד הממשלתי (להלן: "מועד לתשלום החשבון"), כשהחשבון תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה.</p>
		<p>(ב) על אף האמור בס"ק (א) משרדי ממשלה אשר התקשרו עם ספק בחוזה בהתקשרות לביצוע עסקה מסוג עבודות הנדסה בנאיות ישלמו את התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ-70 ימים מסוף החודש בו התקבל החשבון, או לא יאוחר מ-85 ימים מהמועד בו הוגש החשבון, בהתאמה לעבודת המשרד הממשלתי (להלן: "מועד לתשלום החשבון") כשהוא תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה.</p>
		<p>(ג) רשות מקומית אשר התקשרה עם ספק בחוזה לביצוע עסקה, תשלם את התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ-45 ימים מסוף החודש בו התקבל החשבון (להלן: "מועד לתשלום החשבון") כשהוא תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה.</p>
		<p>(ד) בהתקשרות בין גופים שהוקמו לפי דין, קופת חולים, מוסד להשכלה גבוהה או גוף מתוקצב, למעט רשויות מקומיות, לבין עסק, לביצוע עסקה, תשלום התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ-45 ימים מסוף החודש בו התקבל החשבון (להלן: "מועד תשלום חשבון") כשהוא תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה, למעט במידה ונקבע אחרת באופן מפורש בחוזה ההתקשרות לאור אופייה המיוחד של ההתקשרות או אם המועד האחר לתשלום החשבון שנקבע בחוזה ההתקשרות אינו בלתי הוגן באופן חריג.</p>
		<p>(ה) על אף האמור בס"ק (ג), רשות מקומית אשר התקשרה עם ספק בחוזה לביצוע עסקה שהתשלום בגינה הינו גם באמצעות מימון חיצוני, תשלם את התמורה לא יאוחר מ-45 ימים מסוף החודש בו התקבל החשבון או לא יאוחר מ-10 ימי עסקים ממועד קבלת תקציב העסקה ברשות המקומית מאת המממן החיצוני הרלוונטי לעסקה (להלן: מועד לתשלום החשבון"), לפי המאוחר מביניהם. החשבון ישולם כשהוא תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה.</p>

		<p>(ו) על אף האמור בס"ק 3(ג), רשות מקומית אשר התקשרה עם ספק בחוזה בהתקשרות לביצוע עסקה מסוג עבודות הנדסה בנאיות תשלם את התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ-90 ימים מסוף החודש בו התקבל החשבון כשהוא תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה או לא יאוחר מ-10 ימי עסקים ממועד קבלת המימון החיצוני לעסקה ברשות המקומית בעסקאות בהן הסתייעה הרשות המקומית במימון חיצוני, לפי המאוחר מביניהם (להלן: "מועד לתשלום החשבון").</p>
		<p>(ז) בהתקשרות בין שני עסקים לביצוע עסקה, למעט עסק שהינו תאגיד עירוני, תשולם התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ-45 ימים מסוף החודש בו התקבל החשבון (להלן: "מועד תשלום חשבון") כשהוא תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה, למעט במידה ונקבע אחרת באופן מפורש בחוזה ההתקשרות לאור אופייה המיוחד של ההתקשרות או שהמועד האחר לתשלום החשבון שנקבע בחוזה ההתקשרות אינו בלתי הוגן באופן חריג.</p>
		<p>(ח) (1) התקבל החשבון כשאינו תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה, יוחזר לספק ויראו אותו כאילו לא התקבל.</p> <p>(2) הוחזר החשבון לספק בחלוף 23 ימי עסקים ומעלה ממועד קבלתו לעניין עסקאות לפי סעיף 3(א), 3(ג), 3(ד), 3(ה) ו-3(ז) ובחלוף 60 ימים ומעלה ממועד קבלתו לעניין עסקאות לפי סעיף 3(ב) ו-3(ו) - תשולם התמורה הקבועה בחשבון בתוך המועד לתשלום החשבון, כמשמעותו בסעיפים 3(א) - 3(ז) לחוק או תוך 10 ימי עסקים ממועד קבלת החשבון המתוקן על ידי הספק, באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה, לפי המאוחר מביניהם. משך הזמן עד להגשת החשבון המתוקן והמלא על ידי הספק, באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה, לא יבוא במניין הימים לתשלום החשבון.</p>
ריבית והצמדה ופיצויים מוסכמים	4.	<p>תמורה הקבועה בחשבון שלא שולמה עד המועד לתשלום החשבון כמשמעותו בסעיפים 3(א) - 3(ז) לחוק, תשולם לספק בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. בחלוף 30 יום ממועד תשלום החשבון, תשולם התמורה לספק בתוספת ריבית פיגורים.</p>
הקלות	5.	<p>(א) שר הכלכלה והתעשייה ושר האוצר, בהתייעצות עם השרים הנוגעים לעניין לפי דין, רשאי לקבוע בתקנות הוראות לגבי פטורים ומועדי תשלום ארוכים מהקבוע בסעיף 3 לחוק בהתייחס, בין היתר, לסוגי עסקים המעורבים בעסקה, סוגי עסקאות ומאפייניהן, בין בתנאים ובין בדרך כלל.</p> <p>(ב) שר הכלכלה, בהסכמת שר הבריאות ושר האוצר יתקין תקנות לאופן תחולת החוק על עסקאות שעניינן שירותי בריאות המסופקים על ידי מוסדות בריאות. בסעיף זה, "שירותי בריאות" - כהגדרתם בסעיף 7 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994.</p>
החלת דינים	6.	<p>חייבים לפי חוק זה, יראו אותם, לעניין כל דין, כחלק מחוזה ההתקשרות.</p>
התניה לטובת הספק	7.	<p>אין להתנות על הוראות חוק זה אלא לטובת הספק, למעט בכל הנוגע להוראות סעיפים 3(ד) ו-3(ז) לחוק.</p>

8.	תחולה עתידית	בחלוף שלוש שנים ממועד תחילת תוקפו של חוק זה ולאחר התייעצות עם הסוכנות, רשאים שר הכלכלה והתעשייה, שר האוצר וראש הממשלה, לאחר התייעצות עם השרים הנוגעים בדבר, לקבוע כי הוראות סעיפים 3(א), 3(ב), 3(ג) ו-3(ח) לחוק יחולו, בשינויים המחויבים, על גופים המנויים בסעיפים 3(ד) ו-3(ז) לחוק לעניין עסקאות בינם לבין עסק, כולם או חלקם, ובכפוף לתקנות שייקבעו לעניין אופן ההחלה האמורה; תקנות כאמור יכללו פטורים ומועדי תשלום ארוכים מהקבוע בסעיף 3 בהתייחס, בין היתר, לסוגים של גופים מן הגופים האמורים, סוגי עסקאות ומאפייניהן, בין בתנאים ובין בדרך כלל.
9.	תחילה	(א) יום תחילתו של חוק זה 90 יום מפרסומו והוא יחול על חוזים שיחתמו ממועד התחילה. הוראות סעיפים 3(א), 3(ב), 3(ג), 3(ה), 3(ו) ו-4 לחוק תיכנסנה לתוקף ביום 1.1.2017, ואולם רשאת הממשלה, להורות לשר הכלכלה והתעשייה על התקנת תקנות לאופן תחולת החוק על משרדי ממשלה; תקנות כאמור יכול שיכללו פטורים ומועדי תשלום ארוכים מהקבוע בסעיף 3 לחוק בהתייחס, בין היתר, לסוגים של עסקאות ומאפייניהן, בין בתנאים ובין בדרך כלל.

דברי הסבר

סעיף 1 מעגן את מטרת החוק והיא הסדרה של מועדי התשלום לעסקים בתהליכי אספקת טובין או מתן שירותים.

סעיף 2 מוצע להגדיר מונחים שונים בחוק המוצע ובהם המונח: "עסקה" - מכירת טובין או מתן שירות, הנעשים דרך עיסוקו של מוכר הטובין או נותן השירות.

סעיף 3 הסעיף קובע את המועדים בהם הגוף הרוכש צריך לשלם את התמורה בעד הטובין או השירותים שסופקו לו. בשל המאפיינים השונים של הגופים המעורבים וכן סוגי העסקאות, נקבעו הסדרים אחדים בהתאם למחות הגוף הרוכש ואופי ההתקשרות

סעיף 3 (א) משרדי ממשלה, אשר התקשרו עם ספק לביצוע עסקה, ישלמו את התמורה בעד העסקה לא יאוחר מ-30 ימים מסוף החודש בו התקבל החשבון (להלן: "מועד לתשלום החשבון"), או 45 ימים מהיום בו התקבל החשבון. אופן החישוב נתון לבחירת המשרד שמבצע את הרכש בהתאם לצורת ההתחשבות הנהוגה על ידו. הברירה מבין החלופות לא משפיעה על מניין הימים בפועל לתשלום. החשבון יוגש על ידי הספק כשהוא תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה.

סעיף 3(ב) הסעיף מתייחס להתקשרות לשם ביצוע עבודות הנדסה בנאיות. הכוונה בהתקשרויות אלו היא לעבודות פיתוח, בניה, תשתיות וכדו'. פרויקטים בהם מעורבים גורמים רבים לרבות חברות מבצעות, חברות פיקוח, ותהליך הפיקוח מורכב יותר בהשוואה לרכש רגיל, וכולל בדיקה של ביצוע העבודות בפועל על ידי מספר גורמים. לאור זאת נדרש המשרד לשלם לא יאוחר מ-70 יום מסוף החודש בו התקבל החשבון, או לא יאוחר מ-

סעיף 3(ג) בהתקשרויות של רשות מקומית עם ספק, מועד תשלום התמורה הוא 45 ימים לאחר החודש בו התקבל החשבון. או, בהתקשרויות של רשות מקומית שהתשלום בעדה הוא גם באמצעות הקצבה חיצונית שמקבלת הרשות המקומית, לא יאוחר מ- 10 ימי עסקים ממועד קבלת תקציב העסקה ברשות המקומית מאת הגורם החיצוני הרלוונטי לעסקה, לפי המאוחר מביניהם. יובהר כי דבר בחוק זה אינו מכוון לפגוע בכוחם של המדינה ומשרדי ממשלה להחליט על מועדי העברת תקציבים, להתנות את העברתם בתנאים, ולבחון אם התקיימו אותם תנאים, ובכלל בסמכויותיהם של המדינה ומשרדי הממשלה ביחס לגופים הנזכרים בחוק זה, לפי הוראת כל דין.

סעיף 3(ד) הסעיף מתייחס להתקשרויות שמבצעים גופים שהוקמו לפי דין, קופת חולים, מוסד להשכלה גבוהה או גוף מתוקצב, למעט רשויות מקומיות. המאפיין גופים אלו הוא אופן התקצוב שלהם, שלרוב אינו ממקורות עצמיים, ומתבסס על העברות תקציביות מאת הממשלה, דבר שעשוי לגרום לגופים אלו לקשיים תזרימיים. לאור אופן התקצוב של הגופים בסעיף זה, לא ניתן לחייבם למועדי תשלום באופן קונגטי, אלא יש לאפשר להם לקבוע גם מועדי תשלום אחרים בהתאם לאופי העסקה. ההסדר שנקבע עבור גופים אלה אומר כי יש לשלם בעד העסקה לא יאוחר מ-45 ימים מסוף החודש בו התקבל החשבון. ועם זאת יכול הגוף הרוכש לקבוע מועדי תשלום אחרים בחוזה ההתקשרות, אם אלו נדרשים לאור אופייה המיוחד של ההתקשרות, או אם המועד האחר לתשלום החשבון שנקבע בחוזה אינו בלתי הוגן באופן חריג;

סעיף 3(ה) גם רשויות מקומיות עשויות לסבול מבעיה דומה כאשר הן מבצעות רכש המתבסס על מקורות מימון חיצוניים. שירותים אחדים אותם הרשות מספקת לתושבים מתוקצבים על ידי משרדי ממשלה. תקציבים אלו מתקבלים ברשות לאו דווקא בצמוד לביצוע ההתקשרות לשם אספקת השרות המתוקצב, וכאשר לרשות המקומית אין מספיק מקורות עצמיים למימון בנייה של ההתקשרות, היא תצטרך להמתין עד לקבלת התשלום מהגורם המממן. לאור זאת מוצע לקבוע שבהתקשרויות של רשות מקומית שהתשלום בגינה הוא גם באמצעות מימון חיצוני, תשלם הרשות את התמורה לא יאוחר מ-45 ימים מסוף החודש בו התקבל החשבון או לא יאוחר מ- 10 ימי עסקים ממועד קבלת תקציב העסקה ברשות המקומית מאת המממן החיצוני הרלוונטי לעסקה, לפי המאוחר מביניהם. החשבון ישולם כשהוא תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה

סעיף 3(ו) הסעיף מתייחס להתקשרות לשם ביצוע עבודות הנדסה בנאיות על ידי הרשות המקומית. כמו בממשלה, גם רשות מקומית זקוקה לפרקי זמן ארוכים יותר לשם ביצוע הבקרה על עבודות אלו. עם זאת, בשונה מהממשלה, לרשות המקומית יש שלב בקרה נוסף שמתבצע על ידי המשרד הממשלתי הרלוונטי שמממן את אותה התקשרות. בנוסף היקף כוח האדם ברשויות מצומצם יותר מאשר בממשלה. שני משתנים אלו מצריכים מספר רב יותר של ימים לביצוע הבקרה, ולכן מועד התשלום שנקבע לרשויות מקומיות בביצוע עבודות הנדסה בנאיות הוא לא יאוחר מ-90 ימי עסקים מסוף החודש בו התקבל החשבון כשהוא תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה. במקרים בהם ביצוע העבודה ממומן על ידי גורם חיצוני, כגון משרד ממשלתי, ולרשות המקומית אין מקורות לממן את העסקה עד לקבלת התקציב, היא תוכל לשלם את התמורה לא יאוחר מ-10 ימי עסקים ממועד קבלת המימון החיצוני לעסקה ברשות המקומית בעסקאות בהן הסתייעה הרשות המקומית במימון חיצוני, לפי המאוחר מביניהם.

סעיף 3(ז) בהתקשרות בין עסקים, מועד תשלום התמורה הוא 45 ימים לאחר החודש בו התקבל החשבון. הצדדים להתקשרות יכולים לקבוע בחוזה מועדי תשלום אחרים, ובתנאי שיש לכך הצדקה לאור אופייה המיוחד

של ההתקשרות, או אם המועד האחר לתשלום אינו בלתי הוגן באופן חריג.

סעיף 3(ח) בהתאם להצעת החוק, חשבון שהוגש צריך להיות תקין ומלא באופן שמקיים את תנאי החוזה המהותיים לצורך קבלת התמורה. במקרה החשבון שהתקבל אינו מקיים את תנאי החוזה המהותיים או אינו תקין ומלא, הוא יוחזר לספק לשם תיקונים, ומועד התשלום החדש יהיה החל מיום קבלת החשבון המתוקן. עם זאת, ספירת ימי התשלום לא תתחיל מחדש במקרה בו הגוף הרוכש התמהמהה עם בדיקת החשבון, וגילה את הטעות בחשבון רק כעבור 23 ימי עסקים מיום קבלתו, בעסקאות של משרדי ממשלה ושל רשויות מקומיות שאינן עסקאות לביצוע עבודות הנדסה בנאיות, ושל הגופים המנויים בסעיף 3(ד); וכעבור 60 ימים בעסקאות של משרדי ממשלה ורשויות מקומיות בהתקשרויות לביצוע עבודות הנדסה בנאיות. במקרה זה תשולם התמורה הקבועה בחשבון במסגרת מועדי התשלום המקוריים שספירתם החלה מיום קבלת החשבון הראשון, או תוך 10 ימי עסקים ממועד קבלת החשבון המתוקן על ידי הספק, לפי המאוחר מבניהם. ובכל מקרה הזמן בו החשבון שהה אצל הספק לשם תיקונו, לא יחשב למספר הימים לתשלום.

סעיף 4 נוכח חשיבות תשלום החשבון במועדים שנקבעו בחוק, מוצע כי איחור בתשלום התמורה לספק בעד העסקה, מעבר למועדים הקבועים בחוק המוצע, יזכה את הספק בתוספת הפרשי הצמדה וריבית על התמורה הקבועה בחשבון. ובחלוף 30 ימים מהמועד בו היה אמור להתבצע התשלום, בתוספת הצמדה וריבית פיגורים.

סעיף 5 מוצע לקבוע בחוק כי שר הכלכלה והתעשייה ושר האוצר בהתייעצות עם השרים הרלוונטיים יוכלו לקבוע תקנות לגבי מועדי תשלום ארוכים מהקבוע בסעיף 3 והקלות בהסדרי הריבית הקבועים בסעיף 4, בהתייחס לסוגי עסקים המעורבים בעסקה, סוגי עסקאות ומאפייניהן, בין בתנאים ובין בדרך כלל.

כמו כן, לאור המאפיינים הייחודיים של עסקאות שמבצעים גופים במערכת הבריאות במסגרת אספקת שירותים מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, יתקינו שר הכלכלה, בהסכמת שר הבריאות ושר האוצר תקנות לאופן תחולת החוק על עסקאות שעניינן שירותי בריאות המסופקים על ידי מוסדות בריאות.

סעיף 6 חיובים לפי חוק זה, יראו אותם, לעניין כל דין, כחלק מן החוזה בין הספק ללקוח כך שבעניינם של חיובים לפי חוק זה, יחולו על הצדדים גם החיובים והסעדים הקבועים בחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 ובחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970. בהקשר זה יובהר כי לעניין סעיף 3ב לחוק יסוד: משק המדינה, הכספים הנזכרים בחוק זה מהווים התחייבויות מכח חוזה, ולא מכח חוק.

סעיף 7 התניה לטובת הספק:

הוראות חוק זה אינן ניתנות להתנייה, למעט בכל הנוגע להוראות סעיפים 3(ד) ו-3(ז) לחוק.

סעיף 8 בשל החדשנות של חוק זה, והשפעתו על אופן ההתחשבות של גופים ציבוריים שחלקם מתוקצבים על ידי המדינה, נקבעו הסדרים שונים למועדי התשלום. מוצע לבחון הסדרים אלו והשפעתם במשך שלוש שנים ולאחר מכן רשאים שר הכלכלה והתעשייה, שר האוצר וראש הממשלה, בהתייעצות עם הסוכנות לעסקים קטנים, ולאחר התייעצות עם השרים הנוגעים בדבר, לקבוע כי הוראות סעיפים 3(א), 3(ב), 3(ג) ו-3(ח) לחוק יחולו, בשינויים המחויבים, על גופים המנויים בסעיפים 3(ד) ו-3(ז) לחוק לעניין עסקאות בינם לבין עסק, כולם או חלקם, ובכפוף לתקנות שייקבעו לעניין אופן ההחלה האמורה; תקנות כאמור יכללו פטורים ומועדי תשלום ארוכים מהקבוע בסעיף 3 בהתייחס, בין היתר, לסוגים של גופים מן הגופים האמורים, סוגי עסקאות ומאפייניהן, בין בתנאים ובין בדרך כלל.

סעיף 9 על מנת לאפשר למשק היערכות נדרשת לצורך עמידה בהוראות חוק זה, הן ביחס להתקשרויות קיימות והן ביחס להתקשרויות עתידיות, מוצע לקבוע כי יום תחילתו של חוק זה יהיה 90 יום מפרסומו והוא יחול על חוזים שייחתמו ממועד התחילה. הוראות סעיפים 3(א), 3(ב), 3(ג), 3(ה), 3(ו) ו-4 לחוק תיכנסנה לתוקף ביום 1.1.2017, ואולם רשאית הממשלה, להורות לשר הכלכלה והתעשייה על התקנת תקנות לאופן תחולת החוק על משרדי ממשלה; תקנות כאמור יכול שיכללו פטורים ומועדי תשלום ארוכים מהקבוע בסעיף 3 לחוק בהתייחס, בין היתר, לסוגים של עסקאות ומאפייניהן, בין בתנאים ובין בדרך כלל.